Muhasebe ve Finansman Dergisi - Temmuz/2019 (83): 131-146
ISSN: 2146-3042
DOI: 10.25095/mufad.579936

Özkaynak Yatırımlarının UFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Uyarınca Muhasebeleştirilmesi

Olcay AKÇİN*
İlker KIYMETLİ ŞEN**

ÖZET

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine uygulanmak üzere UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini almıştır. UFRS 9 Finansal Araçlar standardı finansal araçların nasıl sınıflandırılacağına, ölçüleceğine, hangi koşullarda finansal tablo dışı bırakılacağına ve riskten korunma muhasebesinin nasıl uygulanacağına ilişkin hükümler içermektedir. Bu çalışmanın amacı özkaynak yatırımlarının UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca muhasebeleştirilmesinin teorik ve pratik olarak açıklanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: *UFRS, Finansal Araç, Özkaynak Yatırımı, Gerçeğe Uygun Değer, Geçiş.*

JEL Sınıflandırması: *M40, M41, M42.*

Accounting of Equity Investments In Accordance With IFRS 9 Financial Instruments

ABSTRACT

IFRS 9 Financial Instruments was issued to supersede IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement and is effective for periods beginning on or after 1 January 2018. IFRS 9 Financial Instruments includes requirements for recognition, measurements, derecognition of financial instruments ads hedge accounting. The purpose of this study is to explain the accounting treatment for equity investments in accordance with IFRS 9 Financial Instruments standard theoretically and practically.

Keywords: *IFRS, Financial Instrument, Equity Investment, Fair Value, Transition.*

Jel Classification*: M40, M41, M42.*

Makale Gönderim Tarihi: 21.12.2018 **Makale Kabul Tarihi:** 25.1.2019

Makale Türü: Kuramsal makale

* Dr., Bağımsız Denetçi, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, olcay.akcin@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9075-8285.

** Doç. Dr., Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, ilksen@ticaret.edu.tr , ORCID ID: 0000-0001-6175-3397.

1. GİRİŞ

İşletmeler küresel ekonominin getirdiği zorlu rekabet koşulları nedeniyle mevcuttaki ve gelecekteki nakit akımlarını hedeflerine uygun şekilde devam ettirebilebilmek için finansal araçlardan yararlanmaktadır. Finansal araçların işletmeler tarafından kullanımının yaygınlaşması ile birlikte söz konusu araçların işletmelere olan etkilerinin finansal tablo kullanıcılarına ne şekilde açıklanması gerektiği konusunda tartışmalar yaşanmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurulu (UMSK) tarafından yayınlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), uluslararası finansal raporlama yapan işletmelere finansal tablo hazırlama sürecinde yol gösterici bir rehberdir.

Finansal araçlara ilişkin olarak UMSK tarafından yayınlanmış dört adet standart bulunmaktadır. Bu standartlar UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum (IAS 32 Financial Instruments: Presentation), UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar (IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures), UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme (IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement) ve UFRS 9 Finansal Araçlar (IFRS 9 Financial Instruments)'dır. UMS 32 Finansal Araçlar Sunum standardında finansal araçlara ilişkin bilgilerin sunumuna ilişkin hükümler bulunmaktadır. UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar standardında finansal araçlara ilişkin finansal tablo kullanıcılarına yapılması gereken açıklamalar düzenlenmektedir. UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı finansal araçların finansal tabloya alınışı ve finansal tablo dışı bırakılışına ilişkin hükümler içermektedir. Türev araçlara ilişkin muhasebeleştirilme ilkeleri de bu standartta yer bulmuştur. UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardına ilişkin olarak finansal araçların sınıflandırılması, ölçümü, değer düşüklüğü hükümleri konusunda yapılan eleştiriler neticesinde UMSK UFRS 9 Finansal Araçlar standardını yayınlamıştır.

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine uygulanmak üzere UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini almıştır. UFRS 9 Finansal Araçlar standardı finansal araçların nasıl sınıflandırılacağına, ölçüleceğine, hangi koşullarda finansal tablo dışı bırakılacağına ve riskten korunma muhasebesinin nasıl uygulanacağına ilişkin hükümler içermektedir. Bu çalışmada bir finansal varlık çeşidi olan özkaynak yatırımlarının UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca muhasebeleştirilmesi incelenecek ve örnek uygulama yardımıyla açıklanacaktır.

2. SINIFLANDIRMA VE ÖLÇME

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı uyarınca finansal varlıklar dört kategoride ele alınmaktadır. Bunlar satılmaya hazır finansal varlıklar, vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar, gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlıklar ile kredi ve alacaklar şeklindedir (UMS 39, p. 9). UFRS 9 Finansal Araçlar standardı finansal varlıkların sınıflandırılmasında temel bir değişiklik getirmiştir. Bu bağlamda UFRS 9 uyarınca finansal varlıklar itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen finansal varlıklar, gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal

varlıklar ve gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklar şeklinde üç kategoride ele alınmaktadır (UFRS 9, p. 4.1.1-4.1.5). UFRS 9 Finansal Araçlar standardının en temel özelliği bir finansal varlığın ne şekilde sınıflandırılacağının belirlenmesi sırasında raporlayan işletmenin "İş Modeli (Business Model)" doğrultusunda hareket edilmesi prensibidir. Standart, UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları (IAS 24 Related Party Disclosures) standardında tanımlanan kilit yönetici personel tarafından belirlenen iş modelinin esas alınarak finansal varlıkların sınıflandırılması gerektiğini hükme bağlamıştır (UFRS 9, p. B4.1.1). Bir işletmenin finansal varlıklarını yönetmede kullandığı birden fazla iş modeli bulunabilmektedir. Başka bir deyişle bir işletme finansal yatırımlarının bazılarını sözleşmeye dayalı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla; bazılarını alım/satım yapıp gerçeğe uygun değer değişimlerinden kazanç elde etmek amacıyla aktifinde bulundurabilmektedir. Özetle bir finansal varlığın hangi amaçlarla işletme aktifinde bulundurulduğu, sözleşmeye dayalı nakit akışlarının hangi özellikler gösterdiği, söz konusu finansal varlığın sınıflandırma ve ölçme kriterlerini belirlemektedir.

2.1. Sınıflandırma

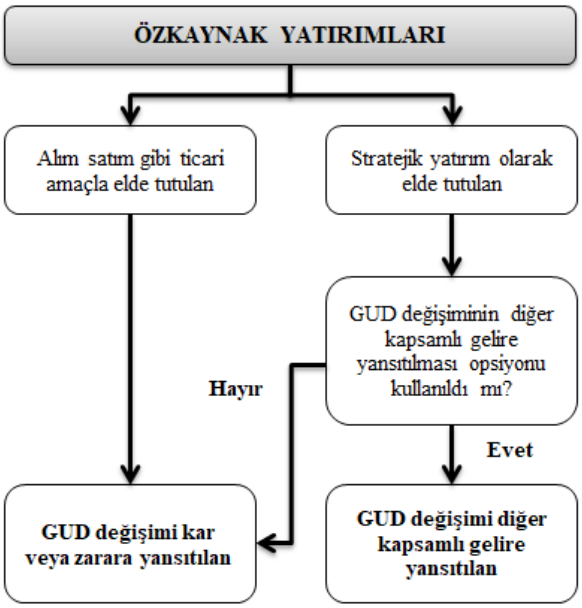
2.1.1. İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Ölçülen Finansal Varlıklar

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca bir finansal varlık sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması ve finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması durumunda itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür (UFRS 9, p. 4.1.2). Bir finansal varlığın veya yükümlülüğün itfa edilmiş maliyeti, finansal varlığın veya yükümlülüğün ilk defa finansal tablolara alındığı tutardan, anapara geri ödemeleri düşüldükten sonra, bu tutara ilk defa finansal tablolara alındığındaki tutar ile vadesindeki tutar arasındaki fark üzerinden etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan toplam itfa tutarı eklenerek veya düşülerek bulunan tutardır (UFRS 9, p. Ek A). İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen finansal varlıklara ticari alacaklar, tahvil, vb. finansal araçlar örnek olarak verilebilir. Ancak önceki bölümde de belirtildiği üzere ilgili finansal varlığın hangi iş modeline göre işletme aktifinde bulundurulduğu dikkate alınmalıdır. Örneğin bir tahvilin işletme aktifinde bulundurulma nedenine göre itfa edilmiş maliyet yerine gerçeğe uygun değerden ölçümü mümkündür.

2.1.2. Gerçeğe Uygun Değeri Üzerinden Ölçülen Finansal Varlıklar

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca bir finansal varlık sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini ve finansal varlığın satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması ve finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması halinde gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırılır (UFRS 9, p. 4.1.2A). Ayrıca bir finansal varlık itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmüyorsa, gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılarak ölçülür (UFRS 9, p. 4.1.4). Standardın bu ifadesinden anlaşılacağı üzere gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlık sınıfı bir nevi "artık/geriye kalanlar/diğerleri" sınıfı olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmanın konusu olan hisse senedi gibi özkaynak yatırımları, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen finansal varlıklar sınıfına girmektedir.

Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen finansal varlıkların değer değişimlerinin diğer kapsamlı gelire mi yoksa kar veya zarara mı yansıtılması gerektiği işletmece karar verilmesi gereken önemli bir konudur. Bahsi geçen karara ilişkin aşağıdaki akış şeması kullanılabilir:

Şekil 1. Özkaynak Yatırımlarının Sınıflandırılması

2.2. Ölçme

2.2.1. İlk Muhasebeleştirilme

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca bir finansal varlık ilk defa finansal tablolara alınırken gerçeğe uygun değerden ölçülür. Gerçeğe uygun değer değişimleri kar veya zarara yansıtılanlar dışındaki finansal varlıkların ilk ölçümünde, ilgili varlıkların edinimiyle doğrudan ilişkilendirilebilen işlem maliyetleri de gerçeğe uygun değere ilave edilir. Burada ticari alacaklara ilişkin özel bir durum bulunmaktadır. Ticari alacakların UFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat (IFRS 15 Revenue from Contract with Customers) standardı uyarınca önemli bir finansman bileşenine sahip olmaması veya işletmenin UFRS 15'in 63'üncü paragrafına göre kolaylaştırıcı uygulamayı seçmesi durumunda, bu alacaklar ilk defa finansal tablolara alınması sırasında UFRS 15'te tanımlandığı şekliyle işlem bedeli üzerinden ölçülür (UFRS 9, p. 5.1.1-5.1.3). Gerçeğe uygun değer, ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında gerçekleşecek olağan bir işlemde bir varlığın satışından elde edilecek veya bir borcun devri nedeniyle ödenecek bedel olarak tanımlanmaktadır (UFRS 13, p. Ek A).

Bir finansal aracın ilk muhasebeleştirilmesinde gerçeğe uygun değeri normal işlem fiyatıdır. İlk muhasebeleştirmede gerçeğe uygun değerin işlem fiyatından farklı olduğunun belirlenmesi durumunda, söz konusu araç işlem tarihinde aşağıda belirtilen şekilde muhasebeleştirir (UFRS 9, p. B5.1.2A):

- Gerçeğe uygun değerin, özdeş bir varlığın veya yükümlülüğün aktif bir piyasadaki kotasyon fiyatıyla (diğer bir ifadeyle Seviye 1 girdisi) doğrulanması veya sadece gözlemlenebilir piyasalardan veriler kullanan bir değerleme yöntemine dayanması durumunda önceki paragrafta belirtilen ölçüm üzerinden. İşletme ilk defa finansal tablolara alma sırasındaki gerçeğe uygun değer ile işlem fiyatı arasındaki farkı kazanç veya kayıp olarak finansal tablolara alır.

- Diğer tüm durumlarda, önceki paragrafta belirtilen ölçümün, ilk muhasebeleştirme sırasındaki gerçeğe uygun değer ile işlem fiyatı arasındaki farkın ertelenmesi amacıyla düzeltilmesi sonucunda bulunan tutar üzerinden. İşletme ilk defa finansal tablolara almasından sonra ertelenen bu farkı, piyasa katılımcılarının varlık veya yükümlülüğü fiyatlandırırken göz önünde bulunduracakları bir faktördeki (zaman faktörü dahil) değişiklikten kaynaklandığı ölçüde kazanç veya kayıp olarak finansal tablolara alır.

2.2.2. Sonraki Ölçüm

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı uyarınca finansal varlıkların üç kategoride ele alındığı çalışmanın önceki bölümünde belirtilmiştir. Finansal varlıkların raporlama tarihlerindeki değer değişimlerinin finansal tablolara olan etkisi ilgili finansal varlığın hangi kategoriye mensup olduğu ile ilgilidir. Aşağıdaki tabloda UMS 39 ve UFRS 9'un finansal varlıklar temelinden bir karşılaştırması verilmiştir:

Tablo 1. UMS 39 ile UFRS 9'un Finansal Varlıklar Açısından Karşılaştırılması

UMS 39	UFRS 9
Sınıflandırma	
- Satılmaya hazır finansal varlıklar	- Gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklar
- Gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlıklar	- Gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlıklar
- Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar - Kredi ve alacaklar	- İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen finansal varlıklar
İlk Muhasebeleştirme	
- Gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilir	- Gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilir
Sonraki Ölçüm	
- Satılmaya hazır finansal varlıklar gerçeğe uygun değerleri ile ölçülür. Değerleme farkları kapsamlı gelir tablosundan geçirilerek özkaynaklarda yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları / (kayıpları) hesabına yansıtılır	- Gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklar gerçeğe uygun değerleri ile ölçülür. Değerleme farkları kapsamlı gelir tablosundan geçirilerek özkaynaklarda yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları / (kayıpları) hesabına yansıtılır
- Gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlıklar gerçeğe uygun değerleri ile ölçülür. Değerleme farkları kar veya zarar tablosuna yansıtılır	- Gerçeğe uygun değer değişimi kar veya zarara yansıtılan finansal varlıklar gerçeğe uygun değerleri ile ölçülür. Değerleme farkları kar veya zarar tablosuna yansıtılır
- Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar itfa edilmiş maliyetlerinden ölçülür. Değerleme farkları kar veya zarar tablosuna yansıtılır	- İtfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar itfa edilmiş maliyetlerinden ölçülür. Değerleme farkları kar veya zarar tablosuna yansıtılır
- Kredi ve alacaklar itfa edilmiş maliyetlerinden ölçülür. Değerleme farkları kar veya zarar tablosuna yansıtılır	

Kaynak: Özulucan vd., 2017: 246

3. STANDARDIN İLK DEFA UYGULANIŞI

Çalışmanın önceki bölümlerinde belirtildiği üzere UFRS 9 Finansal Araçlar standardı 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine uygulanmak üzere UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini almıştır. UMS 39 uyarınca aktif bir piyasada kayıtlı bir fiyatı bulunmayan ve gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde ölçülemeyen hisse senedi yatırımlarının finansal tablolarda maliyet bedellerinden gösterilmesi mümkündür (UMS 39, p. 46). UFRS 9 uyarınca aktif bir piyasada özdeş bir finansal araç için kotasyon fiyatı olmayan özkaynak araçlarına yapılan yatırımın geçmişte UMS 39 uyarınca maliyet değeri üzerinden muhasebeleştirilmiş olması durumunda, bu finansal araç ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür. Daha önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış karların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır (UFRS 9, p. 7.2.12). Ancak standart, bazı istisnai durumlarda, gerçeğe uygun değerin ölçümüne ilişkin yeterli düzeyde yakın zamanlı bilgi bulunmaması veya gerçeğe uygun değerin birden fazla yöntemle ölçülebilmesi ve bu yöntemler arasında maliyet bedelinin gerçeğe uygun değer tahminini en iyi şekilde yansıtıyor olması halinde maliyet bedelinin gerçeğe uygun değerin belirlenmesine ilişkin uygun bir tahmin yöntemi olabileceğini belirtmektedir. Maliyet bedelinin gerçeğe uygun değeri yansıtmayabileceği durumlara ilişkin göstergeler aşağıdaki gibidir (UFRS 9, p. B5.2.4):

a) Bütçeler, planlar veya önemli gelişmeler ile karşılaştırıldığında yatırım yapılan işletmenin performansında önemli bir değişiklik olması.

b) Yatırım yapılan işletmenin teknik bir ürüne ilişkin hedeflerine ulaşılacağı yönündeki beklentilerin değişmesi.

c) Yatırım yapılan işletmenin özkaynağına, ürünlerine veya muhtemel ürünlerine ilişkin piyasada önemli bir değişiklik olması.

d) Küresel ekonomide veya yatırım yapılan işletmenin faaliyet gösterdiği ekonomik çevrede önemli bir değişiklik olması.

e) Karşılaştırılabilir işletmelerin performansında veya piyasa genelinde ortaya konan değerlemelerde önemli bir değişiklik olması.

f) Yatırım yapılan işletmenin, hile, ticari anlaşmazlıklar, ihtilaf, işletme yönetiminde veya stratejisinde meydana gelen değişiklikler gibi içsel sorunlarının bulunması.

g) Yatırım yapılan işletmenin özkaynaklarıyla ilgili olarak, doğrudan söz konusu işletme tarafından yapılan (yeni bir pay ihracı gibi) veya üçüncü kişiler arasında gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kanıtlar.

Bu göstergeler incelendiğinde, pratikte, maliyet bedelinin gerçeğe uygun değeri yansıtmasının pek mümkün olmadığı söylenebilecektir. Başka bir deyişle standart uyarınca işletmelerin aktifinde bulunan tüm özkaynak yatırımlarının gerçeğe uygun değerlerinin ölçülmesi gerekmektedir.

4. UYGULAMA

Çalışmanın bu bölümünde UFRS 9 uyarınca özkaynak yatırımlarının muhasebeleştirilmesine ilişkin örnek bir uygulama gerçekleştirilecektir.

Aşağıda bir A işletmesinin 2017 ve raporlama yılı olan 2018 yılına ilişkin UMS 39 hükümlerine göre hazırlanmış finansal tabloları verilmiştir:[1]

Tablo 2. A İşletmesi Karşılaştırmalı Bilançoları (UMS 39)

A İŞLETMESİ BİLANÇO		
VARLIKLAR	**31 Aralık 2017**	**31 Aralık 2018**
Dönen Varlıklar	**6.324.000**	**7.017.000**
Nakit ve nakit benzerleri	2.986.000	3.314.000
Ticari alacaklar	1.890.000	2.098.000
Stoklar	1.126.000	1.250.000
Cari dönem vergisi ile ilgili varlıklar	66.000	71.000
Diğer dönen varlıklar	256.000	284.000
Duran Varlıklar	**1.962.500**	**2.174.000**
Finansal yatırımlar	156.500	170.000
Ticari alacaklar	77.000	85.000
Maddi duran varlıklar	1.597.000	1.773.000
Maddi olmayan duran varlıklar	22.000	24.000
Ertelenmiş vergi varlığı	16.000	18.000
Diğer duran varlıklar	94.000	104.000
TOPLAM VARLIKLAR	**8.286.500**	**9.191.000**
KAYNAKLAR	**31 Aralık 2017**	**31 Aralık 2018**
Kısa Vadeli Yükümlülükler	**4.295.250**	**4.107.475**
Kısa vadeli borçlanmalar	1.923.450	2.124.875
Ticari borçlar	2.042.000	1.607.000
Dönem karı vergi yükümlülüğü	151.800	177.600
Kısa vadeli karşılıklar	178.000	198.000
Uzun Vadeli Yükümlülükler	**751.000**	**833.000**
Uzun vadeli borçlanmalar	576.000	639.000
Ticari borçlar	117.000	130.000
Uzun vadeli karşılıklar	58.000	64.000
Özkaynaklar	**3.240.250**	**4.250.525**
Ödenmiş sermaye	674.000	674.000
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)	(2.000)	4.000
- Yeniden değerleme ve ölçüm kazançları (kayıpları)	*(2.000)*	*4.000*
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)	52.250	64.125
- Yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları	*52.250*	*64.125*
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	200.000	220.000
Geçmiş yıllar karları	1.452.800	2.296.000
Net dönem karı	863.200	992.400
TOPLAM KAYNAKLAR	**8.286.500**	**9.191.000**

[1] Uygulamada sadece özkaynak yatırımları incelenecek olup diğer finansal varlık / kaynakların UFRS 9 düzeltmeleri göz ardı edilecektir.

Tablo 3. A İşletmesi Karşılaştırmalı Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tabloları (UMS 39)

A İŞLETMESİ KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU	1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Hasılat	7.885.000	8.672.000
Satışların maliyeti (-)	(6.459.000)	(7.105.000)
BRÜT KAR	**1.426.000**	**1.567.000**
Genel yönetim giderleri (-)	(215.000)	(237.000)
Pazarlama giderleri (-)	(155.000)	(171.000)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	(2.000)	(2.000)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	340.000	374.000
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	(429.000)	(472.000)
ESAS FAALİYET KARI	**965.000**	**1.059.000**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	65.000	88.000
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	(48.000)	(22.000)
FİNANSMAN GELİRİ (GİDERİ) ÖNCESİ FAALİYET KARI	**982.000**	**1.125.000**
Finansman gelirleri	576.000	634.000
Finansman giderleri (-)	(469.000)	(516.000)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI	**1.089.000**	**1.243.000**
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri (-)	**(225.800)**	**(250.600)**
Dönem vergi gideri (-)	(217.800)	(248.600)
Ertelenmiş vergi (gideri) geliri	(8.000)	(2.000)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI	**863.200**	**992.400**
DİĞER KAPSAMLI GELİRLER		
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar	**(3.200)**	**6.000**
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)	(4.000)	7.500
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	800	(1.500)
- Ertelenmiş vergi (gideri) geliri	*800*	*(1.500)*
Kar veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar	**12.350**	**11.875**
Finansal varlıkların yeniden değerleme kazançları	13.000	12.500
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	(650)	(625)
- Ertelenmiş vergi gideri (-)	*(650)*	*(625)*
DİĞER KAPSAMLI GELİR	**9.150**	**17.875**
TOPLAM KAPSAMLI GELİR	**872.350**	**1.010.275**

Tablo 4. A İşletmesi Karşılaştırmalı Özkaynaklar Değişim Tabloları (UMS 39)

A İŞLETMESİ ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOSU	Ödenmiş Sermaye	Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	Yeniden Değerleme ve Sınıflandırma Kazançları	Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	Geçmiş Yıllar Karları	Net Dönem Karı	Toplam Özkaynaklar
1 Ocak 2017 itibarıyla açılış bakiyesi	**674.000**	**1.200**	**39.900**	**180.000**	**936.000**	**536.800**	**2.367.900**
Transferler	-	-	-	20.000	516.800	(536.800)	-
Toplam kapsamlı gelir (gider)	**-**	**(3.200)**	**12.350**	**-**	**-**	**863.200**	**872.350**
- Dönem karı	-	-	-	-	-	*863.200*	*863.200*
- Diğer kapsamlı gelir (gider)	-	*(3.200)*	*12.350*	-	-		*9.150*
31 Aralık 2017 itibarıyla kapanış bakiyesi	**674.000**	**(2.000)**	**52.250**	**200.000**	**1.452.800**	**863.200**	**3.240.250**
1 Ocak 2018 itibarıyla açılış bakiyesi	**674.000**	**(2.000)**	**52.250**	**200.000**	**1.452.800**	**863.200**	**3.240.250**
Transferler	-	-	-	20.000	843.200	(863.200)	-
Toplam kapsamlı gelir	**-**	**6.000**	**11.875**	**-**	**-**	**992.400**	**1.010.275**
- Dönem karı	-	-	-	-	-	*992.400*	*992.400*
- Diğer kapsamlı gelir	-	*6.000*	*11.875*	-	-	-	*17.875*
31 Aralık 2018 itibarıyla kapanış bakiyesi	**674.000**	**4.000**	**64.125**	**220.000**	**2.296.000**	**992.400**	**4.250.525**

A işletmesinin aktifleri arasında hisse senedi yatırımları bulunmakta olup bilançoda finansal yatırımlar arasında gösterilmektedir. Söz konusu hisse senedi yatırımlarına ilişkin detaylar aşağıdaki gibidir:

Tablo 5. A İşletmesi Finansal Yatırımlar Detayı

Finansal Varlıklar	Borsa Kotasyonu	Katılım Oranı	Maliyet Bedeli	UMS 39 Sınıflandırma	UMS 39 Değeri	UFRS 9 Sınıflandırma	UFRS 9 Değeri
Finansal Yatırım 1	Var	%6	19.000	Satılmaya Hazır	GUD	Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	GUD
Finansal Yatırım 2	Var	%5	26.000		GUD		
Finansal Yatırım 3	Var	%4	32.000		GUD		
Finansal Yatırım 4	Yok	%2	15.000		Maliyet Bedeli		
Finansal Yatırım 5	Yok	%1	12.000		Maliyet Bedeli		

Tablo incelendiğinde A işletmesinin hisse senedi yatırımlarının UMS 39 uyarınca satılmaya hazır finansal varlık olarak nitelendirildiği görülmektedir. 1,2 ve 3 numaralı yatırımların borsaya kote işletmeler olmasından ötürü gerçeğe uygun değerleri güvenilir şekilde ölçülebilmekte ve bu nedenle finansal tablolarda gerçeğe uygun değerlerinden gösterilmektedir. 4 ve 5 numaralı yatırımlar aktif bir piyasada kayıtlı bir fiyatı bulunmayan ve gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde ölçülemeyen hisse senedi yatırımları olup finansal tablolarda maliyet bedellerinden gösterilmektedir. A işletmesi finansal yatırımlarını mevcut iş modeli kapsamında gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlık olarak nitelendirmektedir. Bu nedenle 4 ve 5 numaralı yatırımların gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla A işletmesinin hisse senedi yatırımlarının maliyet bedelleri, borsaya kote olan 1, 2 ve 3 numaralı yatırımların borsa rayiçleri ile 4 ve 5 numaralı yatırımların bir değerleme kuruluşunca yapılan çalışma neticesinde hesaplanan gerçeğe uygun değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 6. A İşletmesi Finansal Yatırımlar Ölçümü

Finansal Varlıklar	**Maliyet Bedeli**	**Gerçeğe Uygun Değer**	
		31 Aralık 2017	**31 Aralık 2018**
Finansal Yatırım 1	19.000	16.500	17.500
Finansal Yatırım 2	26.000	46.000	56.000
Finansal Yatırım 3	32.000	67.000	69.500
Finansal Yatırım 4	15.000	20.000	22.000
Finansal Yatırım 5	12.000	10.000	15.000

Çalışmanın önceki bölümünde geçmişte UMS 39 uyarınca maliyet değeri üzerinden muhasebeleştirilmiş özkaynak araçlarına yapılan yatırımların UFRS 9 uyarınca ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçüleceği ve daha önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farkın ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış karların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılacağı belirtilmiştir. Buna göre daha önce UMS 39 uyarınca maliyet bedelleriyle finansal tablolarda raporlanan 4 ve 5 numaralı yatırımların 31 Aralık 2017 tarihindeki kapanış (başka bir deyişle 1 Ocak 2018 tarihindeki açılış) gerçeğe uygun değer farkları bir özkaynak bileşeninde gösterilecek ve böylece 31 Aralık 2017 tarihli finansal tabloların yeniden düzenlenmesine gerek kalmayacaktır. Ayrıca 1 numaralı finansal yatırımın gerek 31 Aralık 2017'de ve gerekse de 31 Aralık 2018'de değer düşüklüğüne uğradığı görülmektedir. UMS 39 uyarınca satılmaya hazır finansal varlıklardaki değer düşüklükleri gelir tablosunda muhasebeleştirilmektedir. Ancak A işletmesinin finansal yatırımlarını gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırmasından ötürü ilgili finansal varlığa ilişkin geçmiş dönem etkilerinin de sınıflandırılması gerekecektir. Buna göre 1, 4 ve 5 numaralı finansal yatırımlara ilişkin açılış düzeltmesi aşağıdaki gibi olacaktır:

Finansal Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları	2.375	
Bilanço	Geçmiş yıllar karları		2.375
Bilanço	Finansal yatırımlar	3.000	
Bilanço	Yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları		2.850
Bilanço	Ertelenmiş vergi yükümlülüğü		150

1 numaralı finansal yatırımın defter değeri (19.000 TL) ile gerçeğe uygun değeri (16.500 TL) arasındaki 2.500 TL'lik farktan %5[2] oranındaki ertelenmiş vergi etkisinin (125 TL) indirilmesiyle 2.375 TL'lik 31 Aralık 2017 kapanış (başka bir deyişle 1 Ocak 2018 açılış) anındaki kümüle değerleme farkı hesaplanmaktadır. 1 numaralı finansal yatırımın gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırmasından ötürü ilgili tutar geçmiş yıllar karları hesabından özkaynak bileşeni olan yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları hesabına sınıflandırılmıştır. Ayrıca 4 ve 5 numaralı finansal yatırımlara ilişkin olarak 150 TL'lik ertelenmiş vergi etkisi düşülmüş net 2.850 TL'lik değerleme farkı (20.000 + 10.000 – 15.000 – 12.000 = 3.000) da yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları hesabına açılış düzeltmesi olarak yansıtılmıştır.

Raporlama tarihi olan 31 Aralık 2018'de ise aşağıdaki kayıt gerçekleştirilecektir:

Finansal Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Gelir Tablosu	Yatırım faaliyetlerinden gelirler	1.000	
Kapsamlı Gelir Tablosu	Finansal yatırımların yeniden değerleme kazançları		1.000
Kapsamlı Gelir Tablosu	Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	50	
Gelir Tablosu	Ertelenmiş vergi gideri		50
Bilanço	Finansal yatırımlar	7.000	
Kapsamlı Gelir Tablosu	Finansal yatırımların yeniden değerleme kazançları		7.000
Kapsamlı Gelir Tablosu	Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	350	
Bilanço	Ertelenmiş vergi yükümlülüğü		350

2018 yılı içerisinde 1 numaralı finansal yatırımın gerçeğe uygun değerindeki 1.000 TL'lik pozitif (17.500 – 16.500 = 1.000 TL) değişim ve bu değişime ilişkin 50 TL'lik ertelenmiş vergi etkisi UMS 39 uyarınca yatırım faaliyetlerinden gelirler kalemi kullanılarak gelir tablosuna yansıtılmıştır. Yukarıdaki kayıt ile bu tutarlar yatırım faaliyetlerinden gelirler ve ertelenmiş vergi giderinden kapsamlı gelir unsuru olan finansal yatırımların yeniden değerleme kazançları ile kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler hesaplarına sınıflandırılmıştır. Ayrıca 4 ve 5 numaralı finansal yatırımlara ilişkin 7.000 TL'lik değerleme farkı ve bu farka ilişkin 350 TL'lik ertelenmiş vergi gideri kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilmiştir. Kapsamlı gelir unsurları bilançoda özkaynak bileşeni olan yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları hesabına yansımaktadır. Bu kayıtların

[2] Çalışmada genel vergi oranı %20 olarak kabul edilmiştir. Hisse senedi yatırımlarının gelecekte satılması halinde elde edilecek kazancın %75'i vergiden istisnadır. Bu nedenle ilgili kazancın vergiye tabi %25'lik kısmı üzerinden %20 vergi hesaplanmıştır.

etkisi sonrası A işletmesinin 31 Aralık 2018 itibarıyla finansal tabloları aşağıdaki gibi olacaktır:

Tablo 7. UFRS 9 Uygulaması Sonrası A İşletmesi Bilançosu

A İŞLETMESİ BİLANÇO	**31 Aralık 2018**		
VARLIKLAR	**UMS 39**	**UFRS 9**	**FARK**
Dönen Varlıklar	**7.017.000**	**7.017.000**	**-**
Nakit ve nakit benzerleri	3.314.000	3.314.000	-
Ticari alacaklar	2.098.000	2.098.000	-
Stoklar	1.250.000	1.250.000	-
Cari dönem vergisi ile ilgili varlıklar	71.000	71.000	-
Diğer dönen varlıklar	284.000	284.000	-
Duran Varlıklar	**2.174.000**	**2.184.000**	**10.000**
Finansal yatırımlar	170.000	180.000	10.000
Ticari alacaklar	85.000	85.000	-
Maddi duran varlıklar	1.773.000	1.773.000	-
Maddi olmayan duran varlıklar	24.000	24.000	-
Ertelenmiş vergi varlığı	18.000	18.000	-
Diğer duran varlıklar	104.000	104.000	-
TOPLAM VARLIKLAR	**9.191.000**	**9.201.000**	**10.000**
KAYNAKLAR	**UMS 39**	**UFRS 9**	**FARK**
Kısa Vadeli Yükümlülükler	**4.107.475**	**4.107.475**	**-**
Kısa vadeli borçlanmalar	2.124.875	2.124.875	-
Ticari borçlar	1.607.000	1.607.000	-
Dönem karı vergi yükümlülüğü	177.600	177.600	-
Kısa vadeli karşılıklar	198.000	198.000	-
Uzun Vadeli Yükümlülükler	**833.000**	**833.500**	**500**
Uzun vadeli borçlanmalar	639.000	639.000	-
Ticari borçlar	130.000	130.000	-
Uzun vadeli karşılıklar	64.000	64.000	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	500	500
Özkaynaklar	**4.250.525**	**4.260.025**	**9.500**
Ödenmiş sermaye	674.000	674.000	-
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)	4.000	4.000	-
- Yeniden değerleme ve ölçüm kazançları (kayıpları)	*4.000*	*4.000*	-
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)	64.125	72.200	8.075
- Yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları	*64.125*	*72.200*	*8.075*
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	220.000	220.000	-
Geçmiş yıllar karları	2.296.000	2.298.375	2.375
Net dönem karı	992.400	991.450	(950)
TOPLAM KAYNAKLAR	**9.191.000**	**9.201.000**	**10.000**

Tablo 8. UFRS 9 Uygulaması Sonrası A İşletmesi Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

A İŞLETMESİ KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU	1 Ocak - 31 Aralık 2018		
	UMS 39	UFRS 9	FARK
Hasılat	8.672.000	8.672.000	-
Satışların maliyeti (-)	(7.105.000)	(7.105.000)	-
BRÜT KAR	**1.567.000**	**1.567.000**	**-**
Genel yönetim giderleri (-)	(237.000)	(237.000)	-
Pazarlama giderleri (-)	(171.000)	(171.000)	-
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	(2.000)	(2.000)	-
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	374.000	374.000	-
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	(472.000)	(472.000)	-
ESAS FAALİYET KARI	**1.059.000**	**1.059.000**	**-**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	88.000	87.000	(1.000)
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	(22.000)	(22.000)	-
FİNANSMAN GELİRİ (GİDERİ) ÖNCESİ FAALİYET KARI	**1.125.000**	**1.124.000**	**(1.000)**
Finansman gelirleri	634.000	634.000	-
Finansman giderleri (-)	(516.000)	(516.000)	-
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI	**1.243.000**	**1.242.000**	**(1.000)**
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri (-)	**(250.600)**	**(250.550)**	**50**
Dönem vergi gideri (-)	(248.600)	(248.600)	-
Ertelenmiş vergi (gideri) geliri	(2.000)	(1.950)	50
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI	**992.400**	**991.450**	**(950)**
DİĞER KAPSAMLI GELİRLER			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar	**6.000**	**6.000**	**-**
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)	7.500	7.500	-
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	(1.500)	(1.500)	-
- Ertelenmiş vergi (gideri) geliri	*(1.500)*	*(1.500)*	-
Kar veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar	**11.875**	**19.475**	**7.600**
Finansal varlıkların yeniden değerleme kazançları	12.500	20.500	8.000
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	(625)	(1.025)	(400)
- Ertelenmiş vergi gideri (-)	*(625)*	*(1.025)*	*(400)*
DİĞER KAPSAMLI GELİR	**17.875**	**25.475**	**7.600**
TOPLAM KAPSAMLI GELİR	**1.010.275**	**1.016.925**	**6.650**

Tablo 9. UFRS 9 Uygulaması Sonrası A İşletmesi Özkaynaklar Değişim Tablosu

A İŞLETMESİ ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOSU	Ödenmiş Sermaye	Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	Yeniden Değerleme ve Sınıflandırma Kazançları	Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	Geçmiş Yıllar Karları	Net Dönem Karı	Toplam Özkaynaklar
1 Ocak 2018 itibarıyla açılış bakiyesi	**674.000**	**(2.000)**	**52.250**	**200.000**	**1.452.800**	**863.200**	**3.240.250**
Muhasebe politikalarındaki değişikliklerin etkisi	-	-	475	-	2.375	-	2.850
1 Ocak 2018 itibarıyla yeniden düzenlenmiş açılış bakiyesi	**674.000**	**(2.000)**	**52.725**	**200.000**	**1.455.175**	**863.200**	**3.243.100**
Transferler	-	-	-	20.000	843.200	(863.200)	-
Toplam kapsamlı gelir	**-**	**6.000**	**19.475**	**-**	**-**	**991.450**	**1.016.925**
- Dönem karı	-	-	-	-	-	*991.450*	*991.450*
- Diğer kapsamlı gelir	-	*6.000*	*19.475*	-	-	-	*25.475*
31 Aralık 2018 itibarıyla kapanış bakiyesi (UFRS 9)	**674.000**	**4.000**	**72.200**	**220.000**	**2.298.375**	**991.450**	**4.260.025**
31 Aralık 2018 itibarıyla kapanış bakiyesi (UMS 9)	674.000	4.000	64.125	220.000	2.296.000	992.400	4.250.525
FARK	**-**	**-**	**8.075**	**-**	**2.375**	**(950)**	**9.500**

Yukarıda görüleceği üzere açılış kaydının etkisi özkaynaklar değişim tablosuna eklenen "Muhasebe politikalarındaki değişikliklerin etkisi" başlıklı yeni bir satırda gösterilmiştir (2.850 – 2.375 = 475 TL yeniden değerleme ve sınıflandırma kazançları; 2.375 TL geçmiş yıllar karları). 7.600 TL tutarlı cari dönem etkisi önceden raporlanmış diğer kapsamlı gelir satırındaki tutara eklenmiştir (11.875 + 7.600 = 19.475).

5. SONUÇ

UFRS 9 Finansal Araçlar standardı 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine uygulanmak üzere UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini almıştır. UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı uyarınca özkaynak yatırımlarının maliyet bedeli ile izlenmesi mümkündür. Ancak UFRS 9 Finansal Araçlar standardı hükümlerine göre özkaynak yatırımlarının maliyet bedeli üzerinden ölçülebilmesi opsiyonu ortadan kalkmıştır. Başka bir deyişle işletmelerin aktiflerinde bulunan özkaynak yatırımlarının gerçeğe uygun değerlerini belirlemeleri ve hesaplanan bu değer üzerinden finansal tablolarına yansıtmaları gerekmektedir. Türkiye'de özellikle büyük grupların ana ortaklıklarının aktifinde çok sayıda özkaynak yatırımı bulunmaktadır. Bu yatırımlar içerisinde aktif bir piyasada kotasyon fiyatı bulunanların yanında herhangi bir piyasada işlem görmeyen yatırımlar da bulunmaktadır. Bu noktada söz konusu yatırımların gerçeğe uygun değerlerinin nasıl belirleneceği sorunsalı ortaya çıkmaktadır. Aşağıda bu sorunsala ilişkin iki senaryo verilmiştir:

- Bir yatırımcı işletmenin aktifinde bulunan %0,1 katılım oranlı bir yatırımının gerçeğe uygun değeri nasıl hesaplanacaktır? (Yatırımın defter değeri yatırımcının finansal tablolarında önemli düzeyde değildir),

- Bir yatırımcı işletmenin aktifinde bulunan ve UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı uyarınca değer düşüklüğü karşılığı ayırarak net defter değerini sıfıra indirgediği %1 katılım oranlı bir yatırımının gerçeğe uygun değeri nasıl hesaplanacaktır? (Yatırımın defter değeri yatırımcının finansal tablolarında önemli düzeyde değildir).

Yukarıdaki senaryolara göre her iki yatırımın da nispeten küçük katılım oranları ile izlenen yatırımlar olduğu görülmektedir. İlk bakışta bu yatırımların defter değerlerinin yatırımcının finansal tabloları için önemli düzeyde olmadığı görülmektedir. Ancak bu yatırımların gerçeğe uygun değerlerinin yatırımcının finansal tabloları için önemli düzeyde olup olmadığı bilinmemektedir. Bu nedenle mutlaka gerçeğe uygun değer ölçümü yapılmalıdır. Ancak Türkiye şartlarında bu ölçümün nasıl yapılacağı gerek yöntem olarak ve gerekse de yatırımcıya olan maliyeti açısından önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada düzenleyici otoritenin işletmelere yol gösterici bir düzenleme yapması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Özulucan, Abitter – Arslan, Seçkin – Keleş, Dursun (2017), "Menkul Kıymetlerin TMS 39 ve TFRS 9 Uyarınca Muhasebeleştirilmesi", Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(4), Ekim, ss. 235 – 249.

UFRS 9 Finansal Araçlar

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme